



T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 16992
Tarih : 21.02.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 21/02/2022 16:29
Sayı: E-120.10-
0970485



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'nin üzerinde kurulduğu topraklar, ciddi bir kültürel çeşitliliğe sahip olmasına rağmen dilsel homojenleştirme politikaları uygulanmıştır. Her ne kadar zamanla söz konusu dil politikaları terk edilse de birçok otokton halkın anadili yok olmaktan kurtulamamıştır. Bugün varlığını koruyan diller ise herhangi bir Anayasal güvenceye alınmadığı ve kamusal alana giremediği için ciddi anlamda zayıflamıştır. Bu sebeple 21 Şubat Dünya Anadili Günü'nün devlet kademelerinde önemsenerek Türkçe dışındaki dillerle ilgili araştırmaların yapılması, sorunların ve ihtiyaçların belirlenmesi, anadilinde eğitim başta olmak üzere gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Anayasa'nın 98'inci İhtüzüğün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.


Murat SARI SAÇ
Van Milletvekili



GEREKÇE

Mezopotamya ve Anadolu coğrafyası, geçmişten günümüze farklı etnik ve inançsal zenginlik taşıyan birçok medeniyete ev sahipliği yapagelmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin de üzerinde kurulduğu topraklar; daima dil, inanç, kültür, coğrafya, ekoloji vb. farklılıkların merkezi olmuştur. Bu sebeple Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) da Türkiye'yi somut olmayan kültürel miras konusunda zengin bir ülke olarak varsaymıştır. Çünkü üzerinde yaşadığımız coğrafyada; Kürtçe (Kurmanca, Zazaca), Türkçe, Lazca, Pomakça, Arapça, Çerkesce Romanca, Boşnakça, Abhazca ve daha birçok dil konuşulmaktadır. Dolayısıyla dil olgusuyla birlikte yaşamın her alanında halklar arasında bir etkileşim yaşanırken bu durum zengin bir kültürel mirasın oluşmasını da sağlamıştır.

Buna rağmen coğrafyayı oluşturan dilsel çeşitlilik zamanla yok sayılarak Kürtçe başta olmak üzere diller yasaklanarak çok boyutlu dil politikaları devreye konulmuştur. Üniter – ulus devlet perspektifi kapsamında Türkçe dışındaki diller kabul edilmeyerek kamusal alanda dilsel bir homojenleştirmeye gidilmiştir. Öyle ki “Vatandaş Türkçe Konuş” ile başlayan süreç Güneş – Dil Teorisi tezleriyle güçlendirilmiş, 1957 yılında Ad Değiştirme İhtisas Komisyonu ile genişleyen politikalar, 19 Ekim 1983 tarihli 2932 sayılı yasayla dillerin yasaklanmasına kadar varmıştır. Öyle ki yürütülen benzer dil politikaları nedeniyle bugün dünya genelinde 6 bin dilin %43'ünün yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu belirtilmektedir.

UNESCO'nun yakın zamanda güncellediği “Tehlike Altındaki Diller Atlası”na göre Türkiye’de de 15 dil yok olma tehlikesi altındadır. Söz konusu Diller Atlası’na bakıldığında; Konya’nın Sille köyünde konuşulan Kapadokya Yunancası, Marmara Bölgesi ile Kafkasya’da yaygın olan Ubıhça ve Diyarbakır’da konuşulan Mlahso ölmüş diller kategorisine girmiştir. Bugün de birçok dil Anayasal güvenceye alınarak kamusal alanda kullanımı devletçe desteklenmediği için tehlike altındadır. Özellikle Olağanüstü Hal (2016 -2018) sürecinde Kürtçe yayın yapan gazete ve TV’lerin, anadilinde eğitim veren okulların, İstanbul Kürt Enstitüsü ve Kürdi Der gibi kurumların kapatılması, belediyelere atanan kayyumların uygulamaları ciddi bir gerilemeye neden olmuştur.

Gelinen aşamada anadilinde eğitim talebi kritik önemde olmaya devam ederken okulların 5, 6, 7 ve 8. sınıflarında verilen Yaşayan Diller ve Lehçeler dersleri bile fiilen işlevsiz durumdadır. Çünkü derslerin tercih süreçleri, öğretmen ihtiyacı ve materyal tedariki başta olmak üzere birçok alanda yaşanan sorunlar çözülmemektedir. Derslerin müfredata eklenmeye başlandığı 2012 yılından günümüze değin seyrine bakıldığında da sürekli olarak bir geriye gidişin olduğu görülmektedir. Dolayısıyla siyasi iktidarın göstermelik adımlarla Kürtçe başta olmak üzere anadilinde eğitim talebini geri plana atma gayreti içinde olduğu anlaşılmaktadır.

Bugün iktidarın kayıtsızlığına teknolojik araç gereçlerin gelişimi de eklendiğinde her geçen zaman Türkçe dışındaki dillerin aleyhine işlemektedir. Özellikle yeni nesillerin teknolojik olanaklara anadillerinde erişememeleri, bu alanda hiçbir tedbir alınmaması adeta dijital bir asimilasyon politikasına dönüşmüştür. Öyle ki dilsel çeşitliliğin korunup geliştirildiği ülkelerde teknolojinin kullanımı çok dilliliği güçlendirirken Türkiye’de tam tersi bir gelişim seyri söz konusudur. Bugün UNESCO da 21 Şubat Dünya Anadili Günü kapsamında 2022 yılı temasını “Çok Dilli Öğrenim İçin Teknolojiyi Kullanma: Zorluklar ve Fırsatlar” şeklinde belirlemiştir. Bu nedenle teknolojik gelişmelerin de çok dillilik için bir zorluk değil; bilakis bir fırsat olabileceği adımlar atılmalıdır.



Sonuç itibariyle kültürel çeşitliliği ve çok dilliliği desteklemek amacıyla 1999 yılında ilan edilen Dünya Anadili Günü'nde siyasi iktidarın anadili konusunda görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi beklenmektedir. Özellikle bugün de konuşulan tüm dillerin dokümantasyon çalışmalarının yapılarak biokültürel çeşitliliğin korunup geliştirilmesi, halklar arasındaki bağın güçlendirilmesi ve çocukların eğitimde yaşadıkları zorlukların aşılması için anadili temelli çokdilli eğitim modeli hayata geçirilmelidir. Bu sebeple Türkçe dışındaki dillere yönelik akademik çalışmaların yapılarak dilsel zenginliklerin kayıt altına alınması ve dillerin anayasal güvenceye alınarak anadilinde eğitim olanaklarının oluşturulması amacıyla Meclis araştırması açılması yararlı olacaktır.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	<i>Thunur</i>
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	<i>S. Dede</i>
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	<i>Altın</i>
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	<i>Kemal</i>
5	HABİP EKSİK	İĞDIR	<i>Habip</i>
6	OYA ERSOY	İSTANBUL	<i>Oya</i>
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	<i>Nuran</i>
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	<i>Acar Önlü</i>
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	<i>Hüseyin</i>
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	<i>Remziye</i>
11	RİDVAN TURAN	MERSİN	<i>Rıdvân</i>
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	<i>A. Koç</i>
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	<i>Ömer</i>
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	<i>Muazzez</i>
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	<i>Erdal</i>
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	<i>Zeynel</i>
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	<i>Dilşat</i>
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	<i>H. Özgüneş</i>
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	<i>Murat</i>
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	<i>Ali Kenanoğlu</i>